



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Sancti Hieronymi Stridonensis, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Epistolae In Tres Libros distributae**

**Hieronymus, Sophronius Eusebius**

**Coloniae Agrippinae, 1674**

VIII. Ad Marcellam, Paulam & Eustochium, Mensuram.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-37862**

magnitudo urbis, videri & videre, saluari & salutare, laudare & detrahere, vel audire, vel proloqui, & tantam hominum frequentiam videre, proposito monachorum, & à quiete aliena sum. Aut enim videmus ad nos venientes, & silentium perdimus; aut si non videmus, superbiæ arguimur. Interdum ut visitantibus reddamus vicem, ad perbas fores pergimus. Inter linguas rodentium ministrorum, postes ingredimur deauratos. Christi ergo villa, ut supra diximus, tota rusticitas est. Extra Psalmos silentium est. Quocumque verteris, arator solum tenens, alleluja decantat. Sudans messor Psalmis se advocat: & curvâ accedens vites falce vinitor, aliquid Davidicum canit. Hæc sunt in hac provincia carmina, (ut vulgò dicitur) amatoriarum cantiones, Vale.

VIII. Paula & Eustochium Marcella nobilissima. Quam hortantur, ut relicta Roma, ad illam terra sancta invisenda se conferat. Stylus autem est planè Hieronymi.

Mensuram charitas non habet, & impatientia nescit modum, & desiderium non sustinet. Undè & nos oblitæ virium nostrarum, & non quid possumus, sed quid velimus tantum cogitantes, magistram cupimus docere discipulæ, & ut est vulgare proverbium: Sus artium reperit cem. Tu, quæ primam scintillam fomiti nostro subiecisti, quæ ad hoc studium nos & sermonem Matt. 23, hortata es & exemplo, & quasi gallina congrega-



filiub alas pullostuos : nunc nos liberè absque  
 matre volitare pateris , & accipitris pavere for-  
 midinem , & ad omnem umbram prætervolantiū  
 ayium formidare ? Igitur quod solum absentes fa-  
 cere possumus , querulas fundimus preces : & de-  
 siderium nostrum non tam fletibus , quàm eulati-  
 bus contestamur , ut Marcellam nostram nobis  
 reddas , & illam mitem , illam suavem , illam omni  
 melle & dulcedine dulciorem non patiaris apud  
 eas esse rigidam , & tristem rugare frontem , quas  
 affabilitate suâ ad simile vitæ studium provocavit.  
 Certè si sunt meliora quæ poscimus , non est im-  
 pudens desiderium . Si cuncta scripturarum vo-  
 ces nostra sententiâ congruunt , non facimus au-  
 dacter , ad ea te provocantes , ad quæ tu nos sapi-  
 simè cohortata es . Prima Dei vox ad Abrahami  
 Exi , inquit , de terra tua , & de cognatione tua , & *Gen. 12:*  
 vade in terram , quam monstravero tibi . Jubetur *Gen. 22:*  
 Patriarcha , ad quem primum de Christo facta est  
 re promissio , ut relinquat Chaldaeos , relinquat  
 confusionis urbem , & Rohoboth , id est , latitudi-  
 nes ejus : relinquat campum Sennaar , in quo su-  
 perbiæ usque ad cælum erecta turris est : & post *Gen. 11:*  
 fluctus hujus sæculi , post flumina , super quæ sede-  
 rant sancti , & fleverunt , cùm recordarentur Syon , *Pf. 136.*  
 post gurgitem gravem Cobar , de quo Ezechiel *Ezech. 8:*  
 capillo verticis sublevatus , Hierusalem usque  
 transfertur : habitet terram re promissionis , quæ  
 non rigatur ut Ægyptus deorsum , sed deorsum : *Gen. 13.*  
 nec facit holera \* languentium cibos , sed tempo- *\* lan-*  
 raneum & ferotinum de cælo expectat imbrem . *guenti-*  
 Hæc terra montuosa , & in sublimi sita , quantum *bus.*  
 à delicijs sæculi vacat , tantò majores habet deli-  
 cias



*Luc. 1.* tias spirituales. Denique & Maria Mater Domini postquam ad eam Angeli facta est promissio, & uterum suum intellexit esse domum Dei, derelictis campestribus ad montana perrexit. De hac urbe Allophylo quondam hoste superato & diabolica percussa frontis audacia, postquam ille in faciem corruit, exultantium animarum turba processit: & concinens chorus decem milium, David nostri victoriam predicavit. In Angelus gladium tenens, & totam impietatis vastans urbem, in Orna Jebusæorum Regis templam Domini designavit: jam tunc incans Ecclesiam Christi non in Israël, sed in gentibus consurgentem. Recurre ad Genesim, Melchisedech Regem Salem, hujus principem venies civitatis: qui jam tunc in typo Christi panem & vinum obtulit, & mysterium Christianum in Salvatoris sanguine & corpore dedicavit. Turba forsitan mente reprehendas, cur non sequamur ordinem scripturarum, sed passim, & quicquid obviam venerit, turbidus sermo stringat. Et in principio testata sumus, dilectionem ordinem non habere, & impatientiam nescire menturam. Unde & in Cantico tantorum quasi difficile præcipitur: Ordinate in me charitatem: & nunc eadem dicimus, nos non adulatione vel ignoratione, sed affectu labi. Denique multo ordinatius aliquid proferamus, antiquiora repetenda sunt. In hac urbe, imò in hoc loco & habitasse dicitur, & mortuus esse Adam. Unde & locus, in quo crucifixus est Dominus noster, Calvaria appellatur, scilicet quòd ibidem antiqui hominis calvaria condita, ut secundum

*Laus**Hierusalem.**1. Reg. 17.**2. Reg. 18.**2. Reg. 24.**Melchisedech.**Gen. 14.**Gen. 2.**Adam  
ubi mortuus.**Calvaria.*

Adam



er D. Adam, & sanguis Christi de cruce stillans, primi  
 promissio Adam & jacentis protoplasti peccata dilueret :  
 num. & tunc sermo ille Apostoli completeretur: Excita- *Ephes. 3.*  
 erretur qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit  
 per te Christus. Quantos hæc urbs Prophetas, quan-  
 ostendit quos emisit sanctos viros, longum est recensere.  
 man. Totum mysterium nostrum istius provincie ur-  
 em m. bisque vernaculum est. In tribus nominibus Tri- *Hierusalē*  
 In h. nitatis demonstrat fidem : Iebus, Salem, & Hie- *nominā*  
 aris de- rusalem appellatur. Primum nomen calcata, se- *diversa.*  
 gis ar- cundum pax, tertium visio pacis. Paulatim quip-  
 signi- pe per venimus ad finem, & post concalcationem  
 in gen- ad pacis visionem erigimur : ex quo Salem,  
 fin. ad est, pacificus in ea natus est, & factus est in *Pf 79.*  
 demin- pace locus ejus. Et in figura Christi sub etymo-  
 illi po- logia urbis, Dominus Dominantium, & Rex re-  
 tianum- gum nomen accepit. Quid referemus de David,  
 it. Ta- & tota progenie ejus, qua in hac civitate regna-  
 sequi- vit? Quanto enim Judæa ceteris provincijs,  
 & ut- tanto hæc urbs cunctâ sublimior est Judæâ. Et (ut  
 no pe- coactius differamus) totius provincie gloria *Metropo-*  
 lectio- metropoli vindicatur, & quicquid in membris *lis Judææ.*  
 am ne- laudis est, omne refertur ad caput. Jam dudum  
 eorum- te cupientem in verba prorumpere; ipsi litera-  
 chatu- rum apices sentiunt, & venientem contra char-  
 ulatio- tam intelligunt quæstionem Respondeas quip-  
 que ut- pe, & dicas, hoc olim fuisse, quando dilexit Do- *Pf 86.*  
 iquo- minus portas Sion super omnia tabernacula Ja-  
 cunc- cob, & fuerunt fundamenta ejus in montibus  
 Adam- sanctis: licet & hæc possint alius interpretari.  
 us nos- Postquam verò consurgentis Domini vox illa *Matt. 23.*  
 demis- pertonuit: Relinquetur vobis domus vestra *In v. 34.*  
 undu- deserta; & ruinam ejus flebiliter propnetavit: *perationē*  
 Adam- dicens:

*Hierusalē  
nominā  
diversa.*

*Pf 79.*

*Metropo-  
lis Judææ.*

*Pf 86.*

*Matt. 23.*

*In v. 34.  
perationē*



*urbis**Hierusa-  
lem.**Matt. 27.**Luc. 21.**Josephi**testimo-  
nium:**Rom. 5.**Matt. 28.**Act. 13.**Ioan. 11.*

dicens: Hierusalem Hierusalem quæ occidisti Ven-  
phetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt: quomodo, quia  
volui congregare filios tuos, sicut gallina congregat  
gallinæ pullos suos sub alis, & noluisti? Ecce dimittetur  
vobis domus vestra deserta: & postquam pulchrum  
hunc templum scissum est, & circumdata ab exteris muribus,  
Hierusalem, & Dominico cruore violata, tunc oremus  
ea Angelorum præsidia, & Christi gratiam respiciemus  
fuisse cognoscimus. Denique & Josephum, qui iuda-  
vernaculus & scriptor est Iudæorum, asserere, nam mul-  
lo tempore, quo crucifixus est Dominus, eximus Elai-  
tis templi virtutum cælestium erupisse voces. Et erit re-  
centium: Transmigremus ex his sedibus. Erunt Domi-  
bus & alijs appareat, ubi abundavit gratia. Et quid  
superabundasse peccatum: & postquam a passione  
runt Apostoli: Euntes docete omnes gentes. Evangelium  
ipsi Apostoli dixerunt: Oportebat quidem vos, & sepul-  
primum annuntiare verbum Dei: quoniam a Iudæis  
tem noluistis, ecce transimus ad gentes: tunc sepulchrum  
inne sacramentum Iudææ & antiquam Dei sanctam  
liaritatem per Apostolos in nationes fuisse translata  
latam. Valida quidem quæstio, & quæ post seculum  
iam eos, qui scripturarum aliquid attigerunt, non  
concutere; sed facile solvitur. Nunquam enim resur-  
fueret Dominus corruentem, nisi diligeret. Flet Hierusa-  
& Lazarum, quia amabat eum. Et hoc tamen & omne  
mâ fronte cognoscito, non loci, sed hominum in-  
fuisse peccatum. Verum quia interfectio populi, & omne  
captivitas civitatis est, propterea urbem deus non  
tam, ut populus puniretur: ideo templum subvertitur. Domini  
tum, ut typicæ hostiæ tollerentur. Cateris magis Ma-  
quantum ad populum pertinet, per profectum Domini  
temporum multo nunc augustior est, quam antea putantur.



cidit. Venerabantur quondam Judæi sancta sancto  
 t: quoniam, quia ibi erant Cherubin & propitiatorium,  
 a concha testamenti, manna & virga Aaron, & alta-  
 re aureum. Nonne tibi venerabilius videtur se-  
 pulchrum Domini? Quod quotiescunque ingre-  
 dimur, toties jacere in syndone cernimus Salva-  
 tum: & paululum ibidem commorantes, rursus  
 Angelum sedere ad pedes ejus, & ad ca-  
 put sudarium convolutum. Cujus sepulchri glo-  
 riam multo antè, quàm excideretur à Joseph, sci-  
 s, eximus Elaiæ vaticinio prophetatam esse, dicentis:  
 Et erit requies ejus honor: quòd scilicet sepultus  
 Domini locus esset ab omnibus honorandus.  
 Et quid necesse est plura conquirere, cum post  
 passionem & resurrectionem Domini Matthæus  
 Evangelista commemoret: Et petra scissæ sunt,  
 & sepulchra aperta, & plurima corpora dormien-  
 tium sanctorum surrexerunt: & egredientes de  
 sepulchris post resurrectionem suam ingressi sunt  
 civitatem, & apparuerunt multis. Nec  
 Hierosolyma cœlestis, sicut plerique rudi-  
 ter arbitrantur, in hoc loco intelligitur: cum si-  
 tigenum nullum esse potuerit apud homines Domi-  
 ni resurgentis, si corpora sanctorum in cœlesti  
 Hierusalem visi sunt. Cum ergo & Evangelistæ,  
 & omnes scripturæ Hierosolymam sanctam no-  
 minent civitatem, & Psalmista præcipiat, ut ado-  
 remus in loco, ubi steterunt pedes ejus, ne patia-  
 ris appellare Sodomam & Ægyptum, per quam  
 Dominus jurare vetat, quia sit civitas magni Re-  
 gis Maledictam terram nominat, quòd cruorem  
 Domini hauserit. Et quomodo benedicta loca  
 putant, in quibus Petrus & Paulus Christiani  
 exer-

*Sancta  
 sanctorum.*

*Lev. 9.*

*Sepul-  
 chrum Do-  
 mini ve-  
 nerabile.*

*Matt. 27.*

*Ioan. 20.*

*Matt. 27.*

*Esai. 11.*

*Matt. 27.*

*Hierusa-  
 lem civi-  
 tas san-  
 cta.*

*Ps. 131.*

*Matt. 5.*



*Christia-* exercitūs Duceſ, ſanguinem fudere pro Ch  
*ni exer-* Si ſervorum & hominum glorioſa profeſſio  
*cius Du-* cur Domini & Dei non ſit glorioſa confeſſio  
*ces.* Martyrum ubique ſepulchra veneramur, &  
*Cultus* ſtam favillam oculis apponentes, ſi liceat, ex  
*Sanctorū* ore contingimus: & monumentum, in quo  
*& reli-* minus conditus eſt, quidam exiſtimant neg  
*quarū.* dum? Si nobis non credimus, credamus in  
*Miracu-* Diabolo & Angelis ejus: qui quotieſcumque  
*la circa* te illud de obſeſſis corporibus expelluntur,  
*Domini* in conſpectu tribunalis Chriſti ſtantes contem  
*ſepul-* ſcunt, rugiunt, & ſe dolent crucifixiſſe, quere  
*chrum.* meant. Si poſt paſſionem Chriſti (ut ſceles  
*Act. 20.* vox concrepāt) hic deteſtabilis locus eſt: ſi  
*Act. 21.* ſibi voluit Paulus Hieroſolymam feſtinare, ut  
*Act 11.* faceret Pentecoſten? Qui retinentibus ſe locum  
 eſt dicens: Quid facitis ſtentes & conturbatis  
 cor meum? Ego enim non ſolum ligari, ſed & tra  
 ri in Hieruſalem paratus ſum pro nomine Do  
 ni Jeſu. Quid ceteri ſancti & illuſtres viri, quorum  
 vota & oblationes poſt prædicationem Chriſti  
 ſt ad fratres, qui erant Hieroſolymis, deferre  
 tur? Longum eſt nunc ab aſcenſu Domini  
 que ad præſentem diem per ſingulas ætates  
 rere, qui Episcoporum, qui martyrum, qui  
 quentium doctrinā Eccleſiaſtica viroꝝum ve  
 rant Hieroſolymam, putantes minus ſe religio  
 minius habere ſcientiæ, nec ſummam (ut dicitur)  
 manum accepiſſe virtutum, niſi in illis Chriſti  
 adorāſſent locis, de quibus primū Evangelium  
 de patibulo conuſcaverat. Certè etiam ſi præ  
 Cicero. rus Orator reprehendendum neſcio quem  
 quòd literas Græcas non Athenis, ſed Lilyba







admiratione. Utcunque placuerit incedere, nec  
traditionis est, nec laudis. Ieiunia quoque neminem sublevant, nec defertur inedia, nec mor-

*Rom. 14.* rata saturitas condemnatur. Suo Domino unusquisque, aut cadit. Nemo iudicat alterum, ne à Domino iudicetur. Et quod in plerisque provincijs familiare est, ut genuino dente se lacere hic penitus non habetur, Procul luxuria, procul voluptas : tanta in ipsa urbe orationum loca-

*Hac quoque scribuntur in epistola praecedente.* ad peragrandum ea dies sufficere non possit. Verum ut ad villulam Christi & Mariæ diverforam veniamus ( Plus enim laudat unusquisque quod possidet) quo sermone, quâ voce tibi speluncam possumus Salvatoris exponere? Et illud praesepit in quo infantulus vagijit, silentio magis, quam in sermone honorandum est. Ubi sunt loci porticus? ubi aurata laquearia? ubi domus miserorum poenâ & damnatorum labore vestita? ubi instar palatij opibus privatorum extructa? ubi filicæ, ut vile corpusculum hominis pretiosius in ambulet, & quasi mundo quicquam possit esse ornatus, tecta magis sua velint aspicere, quam celum? Ecce in hoc parvo terræ foramine caelorum conditor natus est: hic involutus pannis: hic visus à pastoribus: hic demonstratus à stella: hic adoratus à Magis. Et hic puto locus sanctior Tarpeiâ rupe, quæ de cælo sapius fulminator ostendit, quod Domino displiceret. Lege Apocalypsin Joannis, & quid de muliere purpurata scripta in eius fronte blasphemia, & septem montibus, & aquis multis, & Babylonis cantetur exitu contuere. Exite de illo, inquit Dominus, populus meus, & ne participes sitis delictorum eius.

*Luc 2.*

*Matt. 2.*

*Apoc. 17.*

*Apoc. 18.*



de plagis ejus ne accipiatis. Fugite de medio  
Babylonis, & saluate unusquisque animam suam.  
Cecidit enim, cecidit Babylon magna, & facta  
est habitatio dæmonum, & custodia spiritûs im-  
mundi. Est quidem ibi sancta Ecclesia, sunt tro-  
phæa Apostolorum & Martyrum: est Christi ve-  
ra confessio, & ab Apostolis prædicata fides, &  
gentilitate calcata, in sublime se quotidie erigens  
vocabulû Christianum: sed ipsa ambitio, potentia  
magnitudo urbis, videri & videre, saluari & sa-  
lutare, laudare & detrahere, audire vel pro-  
loqui, & tantam frequentiam hominum videre, à  
proposito monachorum, & quiete aliena sunt.  
Aut enim videmus venientes ad nos, & silentium  
perdimus: aut non videmus, & superbiam arguimus.  
Interdumq; ut visitantib<sup>9</sup> reddamus vicem, ad su-  
perbas fores pergimus. Inter linguas rodentium  
ministrorum, postea ingredimur deauratos. In  
Christi verò villula (ut supra diximus) tota rustici-  
tas est, & extra Psalmos silentium est. Quocunq; te-  
verteris, arator siliam tenens, alleluja decantat.  
Sudans messor Psalmis se avocat: & curvâ atton-  
dens vitem falce vinitor, aliquid Davidicum deca-  
nit. Hæc sunt in hac provincia carmina, hæc  
(ut vulgò dicitur) amatoriam cantiones, hic pa-  
storum sibilus, hæc arma culturæ. Verùm quid  
agimus? nec quid deceat cogitantes. solùm quod  
cupimus, hoc videmus. O quando illud tempus  
adveniet, cum anhelus nuntium viator apporet,  
Marcellam nostram ad Palæstinam littus depulsam:  
& toti Monachorum chori, tota virginum agmi-  
na concrepabunt. Obviam jam gestimus occur-  
tere; & non expectato vehiculo, concitum pe-  
dibus

H

dibus



dibus ferre corpus. Tenebimus manus, cernemus: & à desiderato vix avellemur amplexu. Ergone erit illa dies, quando nobis liceat speluncam Salvatoris intrare, in sepulchro Domini flere cum sorore, flere cum matre Crucis deinde lambere lignum, & in Olivete monte cum ascendente Domino voto & anime sublevati? Videre exire Lazarum fascijs colligatum, & fluentia Jordanis ad lavacrum Domini puriora: inde ad pastorum caulas pergere, in David orare mausoleo? Amos Prophetam eam nunc buccinâ pastoralis in sua conspiceret pe clangentem? Ad Abraham, Isaac, & Jacob, trium quoque illustrium teeminarum vel tabernacula properare, vel memorias? Videre fontem, in quo à Philippo Eunuchus est tinctus? Samaritiam pergere, & Joannis Baptistæ, Helias quoque & Abdias pariter cineres adorare? Ingressi speluncas, in quibus persecutionis & famis tempore Prophetarum agmina sunt nutrita? Iherosolymus Nazareth, & juxta interpretationem nominis ejus, florem videbimus Galilææ. Haud procul inde cernitur Cana, in qua aquæ in vinum versa sunt. Pergemus ad Tabirium & tabernacula Salvatoris, non ut Petrus quondam voluit cum Moyse & Helia: sed cum Patre cernemus & Spiritu sancto. Inde ad mare veniemus Genesareth, & de quinque & septem panibus videbimus in deserto quinque & quatuor hominum millia saturata. Apparebit oppidum Naim, in cujus portis vidua filius suscitatus est. Videbitur & Hermonim, & torrens Endor, in quo superatur Sisara. Capharnaum quoque signorum Domini familiaris, & cernimus

*Luce Pa-  
lestina  
varia in  
Scriptu-  
ris nobis  
litata.*

*Ab. 8.*

*2. Cor. 18.*

*Ioan. 2.*

*Matt. 17.*

*Matt. 14.*

*G. 15.*

*Luce. 7.*

*Jedic. 4.*



mnis pariter Galilæa cernetur. Et tunc comitan-  
te Christo, cum per Silo & Bethel, & cætera loca,  
in quibus Ecclesiæ quasi quædam victoriarum  
Domini sunt erecta vexilla, ad nostram spelun-  
cam redierimus, canemus jugiter, crebro flebi-  
mus, indefinenter orabimus, & vulneratæ jaculo  
Salvatoris, in commune dicemus: Inveni quem *Causa 3.*  
quæsit anima mea: tenebo eum, & non dimit-  
tam illum.

IX. Hieronymus ad matrem quandam viduam, &  
filiam ejus virginem, que se à matre disjunxerat.  
Epistola suasoria est, quæ filia cum matre in gratiam  
redeat: simulque exhortatoria, de vitanda dome-  
stica consuetudine eorum, à quibus pericu-  
lum pudicitia vel fama time-  
ri potest.

Retulit mihi quidam frater à Gallia, se habe-  
re sororem virginem, matremque viduam,  
quæ in eadem urbe divisim habitarent cellulis: &  
vel ob hospitij solitudinem, vel ob custodiendas  
facultatulas, præfules sibi quosdam clericos as-  
sumpissent, ut majore dedecore jungerentur  
alienis, quam à se fuerant separatæ. Cumque ego  
ingemiscerem, & multò plura tacendo, quam  
loquendo significarem. Quæso te, inquit, cor-  
ripias eas literis tuis, & ad concordiam revo-  
ces, ut mater filiam, & filia matrem agnoscat. Cui  
ego: Optimam, inquam, mihi injungis provin-  
ciam, ut alienus conciliem, quas filius fraterque  
non potuit. Quasi verò Episcopalem cathedram  
teneam, & non clausus cellulâ, ac procul à tur-

*Causa  
epistola  
scribenda.*